

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
імені Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Кафедра теорії права та кримінально-процесуальної діяльності факультету правоохоронної діяльності

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ООК 12 «ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ»
ОПП «Право»**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 08 Право

Спеціальність: 081 Право

Форма навчання: денна

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри
Протокол від «___» _____ 20__ року № _____

Начальник (завідувач) кафедри теорії права та кримінально-
процесуальної діяльності
майор юстиції
«___» _____ 20__ року
Наталя ОРЛОВСЬКА

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Історія держави і права України» є обов'язковою для вивчення ОПП «Право». Вивчається протягом 1, 2 семестрів на кафедрі Теорії права та кримінально-процесуальної діяльності.

Метою вивчення навчальної дисципліни є поглиблене вивчення студентами історії українського державотворення та історичних традицій правотворення, набуття ними навичок і вмінь ефективного сучасного державомислення та правової самосвідомості, формування навичок прийняття правильних та юридично виважених правових рішень при здійсненні ними професійної юридичної діяльності в майбутньому, підвищення правової культури та ерудиції майбутніх спеціалістів-юристів, а також формування гордості за співпричетність до сучасного процесу державо- та правотворення на засадах багатовікових українських ідей справедливості, істини, добра, законності, почуття відповідальності перед суспільством, державою і людиною, звички сумлінного виконання приписів законів.

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен:

знати:

- історію розвитку держави і права України в період від Київської Русі до сьогодення;
- основні етапи, особливості і проблеми розвитку держави і права в Україні;
- розбудову елементів державності, суспільного ладу та правової системи України на різних етапах історичного розвитку;
- виникнення, функціонування та розвиток судових і правоохоронних органів України, їх структуру і напрямки діяльності;
- основні закономірності напрямків розбудови і функціонування Української держави і права на сучасному етапі.
- поняття, предмет і метод історії держави і права України;
- основні джерела права України.

вміти:

- оперувати основними категоріями та володіти загальнодержавними термінами для пояснення розбудовчих процесів в Україні;
- робити доповіді, повідомлення, вести дискусії з питань основних закономірностей виникнення, функціонування та розвитку таких явищ Українського суспільства як держава і право;
- самостійно працювати та вирішувати як теоретичні так і практичні завдання при виконанні своїх посадових обов'язків, спираючись на існуючу українську історичну традицію.
- використовувати суспільно-політичний досвід в побудові сучасної держави;
- аналізувати законодавчі акти;
- робити правильні прогнози в сучасному суспільно-політичному Україні;
- систематизувати та узагальнювати сучасний досвід України в державно-правовому будівництві;

- застосовувати придбані знання для аналізу складних правових проблем, оперувати основними законами і правовими категоріями в ході практичної діяльності.

ознайомитись:

- з найбільш важливими державно-правовими пам'ятками України на різних етапах розвитку та становлення державності.

- з розвитком державно-правових інститутів в Україні на певних історичних етапах.

ВИКЛАДАЧІ:

Старший викладач кафедри теорії права та кримінально-процесуальної діяльності Наталія РАДЧЕНЯ, e-mail: Radchenya_nm@meta.ua

Навчальні ресурси:

Музиченко П.П. Історія держави і права України: Навчальний посібник. – К.: Товариство «Знання», КОО, 2017. – 662 с.

Кульчицький В.С., Тищик Б.Й. Історія держави і права України. Академічний курс. – К.: Видавничий дім, 2016. – 622 с.

Трофанчук Г. Історія держави та права України / Вид. 3-тє, К.: Юрінком Інтер, 2019. 568 с.

Гончаренко В. Д. Історія держави та права України: Навчальний посібник, Харків: Право, 2013. 704 с.

ТРИВАЛІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ

Курс	Семестр	Кількість кредитів ЄКТС	Кількість годин														Форми підсумкового контролю									
			Загальна	Усього аудиторних занять	Аудиторна робота										Індивідуальна робота				Самостійна робота	Екзамен	Диференційований залік	Залік				
					лекції	групові заняття	групові вправи	практичні заняття	лабораторні заняття	семінари	рольові ігри	контрольна робота	модульний контроль	підсумковий контроль	-----	Усього	реферат	конспект з теми					переклад текстів	розрахункове завдання	курсова робота	ІРГР
1	1	2	60	30	16					14					16	16							14			
1	2	2	60	30	12					14			4		14	14							16		+	
Усього за дисципліну		4	120	60	28					28			4		30	30							30			

Основні методи навчання: МН1.1; МН1.2; МН1.3; МН1.6; МН 2.2; МН3.4; МН3.5; МН3.6; МН4.1; МН4.3.

Основні методи контролю навчальних досягнень: МК1.2; МК1.3; МК2.1; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК4.1; МК4.4.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ СТУДЕНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи контролю
Загальні компетентності		
ЗК-11	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	МК2.1; МК2.2; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК4.1; МК4.3.
ЗК-13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.	МК2.1; МК2.2; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК4.1; МК4.4.
Фахові компетентності спеціальності		
ФК - 2	Здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості, суспільства, держави в межах виконання своїх посадових обов'язків.	МК1.1; МК1.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК4.1.
ФК - 7	Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.	МК1.1; МК1.4; МК2.1; МК2.2; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК3.2; МК4.1.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ СТУДЕНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи навчання	Оцінювання
ПРН-13	Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.	МН1.1; МН 1.2; МН1.3; МН2.2; МН3.5; МН 3.5; МН3.6; МН4.1	МК1.2; МК1.3; МК2.4; МК2.8; МК 3.1; МК3.2; МК4.1; МК4.2.
ПРН-18	Виявляти знання і розуміння щодо визначення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.	МН1.3; МН 1.6; МН 2.1; МН3.4; МН3.5; МН3.9; МН4.1; МН4.2; МН4.3	МК1.3; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК 3.2; МК4.1; МК4.2.
ПРН-20	Пояснювати природу за зміст основних правових явищ і процесів.	МН1.1; МН 1.2; МН1.3; МН2.2; МН3.5; МН 3.5; МН3.6; МН4.1	МК1.3; МК2.4; МК2.8; МК3.1; МК 3.2; МК4.1; МК4.2.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

№ теми	Найменування теми	Кількість годин	Номери, вид занять та кількість годин			Місяці	Номери тем, занять та кількість годин	Кількість годин
			1	2	3			
1	Стародавні держави і право на території України (VII ст. до н.е. – VI ст. н.е.).	4	Л2	Сз2		9	1/1Л(2); 1/2Сз(2); 2/1Л(2); 2/2Сз(2);	8
2	Держава та право Київської Русі (VI ст. – початок XIII ст.).	4	Л2	Сз2		10	3/1Л(2); 3/2Сз(2); 4/1Л(2); 4/2Сз(2);	8
3	Галицько-Волинська держава та її право (XIII ст. – перша половина XIV ст.).	4	Л2	Сз2		11	5/1Л(2); 5/2Сз(2); 6/1Л(2); 6/2Сз(2);	8
4	Литовсько-Руська держава та право (др. пол. XIV ст. – перша половина XVI ст.).	4	Л2	Сз2		12 Реф-1	8/1Л(2); 8/2Сз(2); 9/1Л(2);	6
5	Державно-правове становище України під владою Польщі та Речі Посполитої Польської (XIV – XVIII ст.).	4	Л2	Сз2		2	9/2Сз(2); 10/1Л(2); 10/2Сз(2);	6
6	Суспільно-політичний лад та право Запорізької Січі (XVI ст. – перша половина XVII ст.).	4	Л2	Сз2		3	11/1Л(2); 11/2Сз(2); 12/2Л(2); 12/2Сз(2);	8
7	Українська держава і право в добу Національно-визвольної війни (1648-1657 рр.).					4	13/1Л(2); 13/2Сз(2); 15/1Л(2);	6
8	Держава та право Гетьманщини (друга половина XVII ст. – кінець XVIII ст.).	4	Л2	Сз2		5 Реф-2	15/2Сз(2); 16/1Л(2); 16/2Сз(2)	6
9	Суспільно-політичний лад і право на західноукраїнських землях у складі Австрійської та Австро-Угорської імперій (др. пол. XVIII ст. – поч. XX ст.).	4	Л2	Сз2		6	Дз(4)	4
10	Суспільно-політичний лад і право на українських землях у складі Російської імперії (др. пол. XVIII ст. – поч. XX ст.).	4	Л2	Сз2				
11	Відродження української державності (1917-1920 рр.).	4	Л2	Сз2				
12	Соціалістична держава і право в Україні (1921-1929 рр.).	4	Л2	Сз2				
13	Держава і право України в період тоталітарно-репресивного режиму (1930-1938 рр.).	4	Л2	Сз2				
14	Держава і право України в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.).							

15	Українська держава та право в умовах неототалітарного радянського режиму (1946-1990 рр.).	4	Л2	Сз2				
16	Держава і право України на сучасному етапі.	4	Л2	Сз2				
Диференційований залік		4	Дз4					
Всього		60					Всього	60

Умовні скорочення:

Лекція - Л

Семінарське заняття - Сз

Диференційований залік - Дз

Заняття, що обов'язкове для оцінювання - 2/2Сз(2)

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
<i>I курс</i>					
<i>I семестр</i>					
1			4	Тема 1. Стародавні держави і право на території України (VII ст. до н.е. –VI ст. н.е.)	
	1	лекція		Заняття 1. Перші державні утворення і право на території нинішньої України (сер. VII ст. до н. е.- VI ст. н.е.) 1. Виникнення і розвиток скіфської держави. 2. Античні міста-держави. 3. Боспорське царство..	[1.1.] Ст. 13-30; [1.2.] Ст. 5-24, [1.3.] Ст. 12-24. [.2.18.]; [2.19]; [.2.20]; [2.22.]; [2.35.].
		семінар	2	Заняття 2. Зародження державного життя і права на українських землях у найдавнішу добу. 1. Особливості зародження державності на території України (трипільська культура, кіммерійці, скіфи, сармати). 2. Основні риси держави та права грецьких міст-держав Північного Причорномор'я. 3. Основні риси держави та права Боспорського царства.	
2			6	Тема 2. Держава та право Київської Русі (VI ст. – початок XIII ст.).	
	1	лекція	2	Заняття 1. Держава та право київської русі 1. Утворення давньоруської держави – Київської Русі. 2. Державний устрій Київської Русі. 3. Суспільний устрій Київської Русі. 4. Правова система Київської Русі.	[1.1.] Ст. 31-79, [1.2.] Ст. 25-69, [1.3.] Ст. 24-31. [2.16.]; [2.41.]; [2.46.]; [2.49.].
	2	семінар	2	Заняття 2. Становлення державності в Київській Русі. 1. Утворення та розвиток Київської Русі. 2. Державний лад Київської Русі. 3. Джерела права Київської Русі. 4. Зміст та значення «Руської правди». 5. Основні риси цивільного та кримінального права в Київській Русі.	

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
		самостійна робота	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Внутрішні та зовнішні фактори консолідації слов'янських земель. 2. Етапи державно-правового розвитку Київської Русі. 3. Соціальна структура давньоруського суспільства. 4. Збройні сили Київської Русі: княжа дружина, народне ополчення, наймані загони. 	
3			6	Тема 3. Галицько-Волинська держава та її право (XIII ст. – перша половина XIV ст.)	
	1	лекція	2	Заняття 1. Галицько-Волинська держава та її право. <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості становлення та розвитку Галицько-Волинської держави. 2. Державний і суспільний лад Галицько-Волинського князівства. 3. Правова система Галицько-Волинського князівства. 4. Особливості судової системи Галицько-Волинського князівства. 	[1.1.] Ст. 80-93; [1.2.] Ст. 84-99, [1.3.] Ст. 32-44. [2.2.]; [2.3.]; [2.11.], [2.35.], [2.41.], [2.50.]
	2	семінар	2	Заняття 2. Державно - правовий розвиток Галицько - Волинської держави. <ol style="list-style-type: none"> 1. Розпад Київської Русі: причини, наслідки. Виникнення та піднесення Галицько - Волинського князівства. 2. Державний устрій Галицько - Волинської держави: <ol style="list-style-type: none"> а) вищі органи влади і управління; б) система місцевого управління. 3. Суспільний лад Галицько - Волинської держави: <ol style="list-style-type: none"> а) структура суспільства; б) вільні люди, напіввільні люди, невільники: правова характеристика. 4. Право Галицько - Волинської держави: <ol style="list-style-type: none"> а) джерела права; б) цивільні правовідносини; в) кримінальні правовідносини. 	
		самостійна робота	2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Утворення Галицько-Волинської держави як спадкоємиці Київської Русі та центру об'єднання земель південно-західної Русі. 2. Соціальні особливості сільського та міського населення. 3. Верховна влада князя та її обмежений характер. Дуумвірат. 4. Магдебурзьке право на західноукраїнських землях. 5. Значення Галицько-Волинського князівства. 	

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
4			6	Тема 4. Литовсько-Руська держава та право (др. пол. XIV ст. – перша пол. XVI ст.)	
	1	лекція	2	Заняття 1. Велике князівство Литовське: державний устрій, суспільний лад та право (др. пол. XIV-XVI ст.) 1. Передумови та процес приєднання українських земель до Великого князівства Литовського. 2. Державний та суспільний устрій Великого князівства Литовського. 3. Джерела права Великого князівства Литовського. 4. Розвиток основних галузей права Великого князівства Литовського. 5. Судустрій Великого князівства Литовського.	[1.1.] Ст. 94-125; [1.2.] Ст. 100-109, [1.3.] Ст. 45-58. [2.5.]; [2.14.], [2.43.]; [2.48.]; [2.50.].
	2	семінар	2	Заняття 2. Політично-правове становище українських земель у складі Великого князівства Литовського 1. Вхідження українських земель до Великого князівства Литовського. 2. Державний устрій Великого князівства Литовського. 3. Суспільний устрій Великого князівства Литовського. 4. Розвиток основних галузей права Великого князівства Литовського. 5. Судовий процес Великого князівства Литовського.	
		самостійна робота		1. Суспільно-політичний та державний устрій українських земель в складі Литовської держави. 2. Характеристика правової та судової системи Литовсько-руської держави. 3. Структура органів управління Литовського князівства. 4. Суспільний устрій на українських землях в складі Великого князівства Литовського. 5. Правова система на українських землях Литовського князівства. 6. Військові підрозділи Великого князівства Литовського	
5			4	Тема 5. Державно-правове становище України під владою Польщі та Речі Посполитої (XIV – XVIII ст.)	

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
	1	лекція	2	Заняття 1. Політико-правове становище українських земель у складі Королівства Польського та Речі Посполитої (XIV-XVIII ст.) 1. Польська експансія та її вплив на соціальну й політичну еволюцію українського суспільства. 2. Державний та суспільний устрій Речі Посполитої. 3. Правова та судова система на українських землях в складі Речі Посполитої.	[1.1.] Ст. 126-157, [1.2.] Ст. 110-139, [1.3.] Ст. 59-68. [2.5.]; [2.14.], [2.41.]; [2.48.]; [2.50.].
	2	семінар	2	Заняття 2. Держава і право на українських землях у складі Королівства Польського та Речі Посполитої (XIV –XVII ст.) 1. Входження українських земель до Польщі та Речі Посполитої. 2. Державний устрій Речі Посполитої. 3. Суспільний лад Речі Посполитої. 4. Правова система Речі Посполитої. 5. Судова система Речі Посполитої.	
6			6	Тема 6. Суспільно-політичний лад та право Запорізької Січі (XVI ст. – перша половина XVII ст.)	
		лекція	2	Заняття 1. Розвиток держави і права Запорізької Січі (XVI ст. – перша половина XVII ст.). 1. Державний лад Запорізької Січі. 2. Правова система Запорізької Січі. 3. Судова система Запорізької Січі.	[1.1.] Ст. 158-168. [1.2.] Ст. 140-167, [1.3.] Ст. 59-72. [2.1.]; [2.14.], [2.25.]; [2.48.]; [2.50.].
		самостійна робота	2	1. Причини, умови виникнення, соціальний склад та правове становище українського козацтва. 2. Формування та розвиток державно-правових інститутів на Запорізькій Січі.	
	1	семінар	2	Заняття 1. Особливості державно-правового розвитку Запорізької Січі (XVI ст. – перша половина XVII ст.). 1. Особливості суспільного стану козацтва. 2. Характеристика державного ладу Запорізької Січі. 3. Правова система Запорізької Січі. 4. Судовий процес на Запорізькій Січі.	

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
7			4	Тема 7. Українська держава і право в добу Національно-визвольної війни (1648-1657 рр.)	
		самостійна робота	4	1. Причини та хід Національно-визвольної війни 1648–1657 рр. 2. Державний та суспільний лад Української козацької держави (1648–1657 рр.). 3. Правова система Української козацької держави (1648–1657 рр.).	[1.2.] Ст. 169-188. [1.2.] Ст. 168-229, [1.3.] Ст. 68-98. [2.1.]; [2.5.], [2.17.]; [2.18.]; [2.35.].
8			22	Тема 8. Держава та право Гетьманщини (др. пол. XVII ст. – кінець XVIII ст.)	
		лекція	2	Заняття 1. Українські землі під владою Російської імперії (др. пол. XVII ст. – кінець XVIII ст.) 1. Політичне становище українських земель під владою Російської імперії (др. пол. XVII ст. – кінець XVIII ст.). 2. Державний розвиток Гетьманщини під владою Російської імперії. 3. Суспільний устрій на Лівобережжі. 4. Особливості розвитку правової системи в Гетьманщині.	
		індивідуальне завдання (реферат)	16	Виконання реферату за заданою тематикою	
		семінар	2	Заняття 2. Правове становище України у складі Росії (др. пол. XVII – XVIII ст.) 1. Політико-правове становище Гетьманщини у складі Московського царства. 2. Державний та суспільний устрій Гетьманщини. 3. Джерела і розвиток права Гетьманщини. 4. Судова система Гетьманщини.	[1.1.] Ст. 169-206; [1.2.] Ст. 189-254. [1.2.] Ст. 110-138. [2.5.]; [2.14.], [2.15.]; [2.48.]; [2.50.].
		самостійна робота	2	1. Політико-правове становище Запоріжжя у складі Московського царства. 2. Політико-правове становище Слобідської України в складі Московського царства. 3. Обмеження автономії України. 4. Кодифікація українського права у XVIII ст. 5. Основні риси права Гетьманщини.	

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
Разом за I семестр			60		
<i>II семестр</i>					
9			6	Тема 9. Суспільно-політичний лад і право на західноукраїнських землях у складі Австрії та Австро-Угорської імперії (др. пол. XVIII ст. – поч. XX ст.)	
	1	лекція	2	Заняття 1. Становище окремих регіонів українських земель у складі Австрії та Австро-Угорської імперії. 1. Особливості державного ладу та суспільного устрою на західноукраїнських землях в складі Австро-Угорської імперії. 2. Правова система на західноукраїнських землях в кінці XVIII – на початку XIX ст. 3. Судова система західноукраїнських земель в кін. XVIII - на поч. XIX ст.	[1.1.] Ст. 247-260; [1.2.] Ст. 323-327, 350-351, [1.3.] Ст. 139-158. [2.8.]; [2.13.], [2. 36.]; [2.48.]; [2.50.].
	2	семінар	2	Заняття 2. Західноукраїнські землі у складі Австрійської та Австро-Угорської імперій (др. пол. XVIII ст. – поч. XX ст.). 1. Особливості державного ладу на західноукраїнських землях в складі Австро-Угорської імперії. 2. Особливості суспільного устрою на західноукраїнських землях в складі Австро-Угорської імперії. 3. Джерела і кодифікація права. 4. Судустрій на західноукраїнських землях в кін. XVIII – на поч. XIX ст.	
		самостійна робота	2	1. Включення українських земель до складу Австрійської імперії 2. Утворення коронного краю Галичини. 3. Зміни в державному устрої Австрії і Галичини після загальноєвропейської революції 1848-1849 рр. 4. Розвиток української державницької ідеї, діяльність перших українських політичних партій. 5. Підкарпатська Русь як складова частина Угорщини. 6. Загальна характеристика австро-угорського цивільного, кримінального права та їх особливості на українських землях.	
10			4	Тема 10. Суспільно-політичний лад і право на українських землях у складі Російської імперії (др. пол. XVIII ст. – поч. XX ст.)	

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
	1	лекція	2	Заняття 1. Розвиток держави та права на українських землях в складі Російській імперії у XIX – на поч. XX ст. 1. Державний розвиток українських земель в складі Російській імперії у XIX – на поч. XX ст. 2. Суспільний устрій на українських землях в складі Російській імперії у XIX – на поч. XX ст. 3. Правова система на українських землях в складі Російській імперії у XIX – на поч. XX ст.	[1.1.] Ст. 224-246; [1.2.] Ст. 256-322, 329-349, 352-359. [1.3.] Ст. 158-169. [2.8.]; [2.42.], [2.45.]; [2.48.]; [2.50.].
	2	семінар	2	Заняття 2. Особливості розвитку держави та права на українських землях в складі Російській імперії у XIX – на початку XX ст. 1. Державно-політичний розвиток українських земель в складі Російській імперії у XIX ст. 2. Зміни в державному устрої Російської імперії після революції 1905-1907 рр. 3. Правова система на українських землях в складі Російській імперії у XIX – на поч. XX ст.	
		самостійна робота	2	1. Правове закріплення розділу України. 2. Судустрій та компетенція судів. 3. Систематизація національного права	
11			4	Тема 11. Відродження української державності (1917-1920 рр.)	
	1	лекція	2	Заняття 1. Держава та право України в добу відродження державності (1917 – 1920 рр.). 1. Становлення Української Народної Республіки. 2. Утворення та розвиток Гетьманської держави П. Скоропадського. 3. Українська Народна Республіка за часів Директорії. 4. Становлення Західноукраїнської Народної Республіки та її об'єднання з УНР.	[1.1.] Ст. 261-309, [1.2.] Ст. 360-399, [1.3.] Ст. 171-208. [2.5.]; [2.19.], [2.22.]; [2.33.]; [2.50.].

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
	2	семінар	2	Заняття 2. Держава та право за доби Української Центральної Ради та гетьмана П. Скоропадського. Держава та право за доби Директорії та ЗУНР. 1. Держава та право УНР доби Центральної Ради. 2. Утворення та розвиток Гетьманської держави П. Скоропадського. 3. Особливості держави та права УНР за часів Директорії. 4. Особливості держави та права ЗУНР. 5. Особливості створення соборної України в результаті злуки УНР та ЗУНР 22.01.1919 р.	
		самостійна робота	2	1. Конституція УНР (29 квітня 1918 р.) 2. Правові акти періоду Гетьманату 3. Загальна характеристика основних галузей права за часів Директорії.	
12			4	Тема 12. Соціалістична держава і право в Україні (1921-1929 рр.)	
	1	лекція	2	Заняття 1. Особливості державно-правового розвитку УСРР в умовах нової економічної політики (1921-1929 рр.). 1. Вхідження УРСР до складу СРСР. 2. Державний розвиток УРСР в часи НЕПу. 3. Особливості розвитку правової системи УРСР в 1921-1929 рр.	[1.1.] Ст. 420-462; [1.2.] Ст. 401-429, [1.3.] Ст. 209-258. [2.9.]; [2.12.], [2.22.]; [2.48.]; [2.50.].
	2	семінар	2	Заняття 2. Особливості державно-правового розвитку УСРР в 1921-1929 рр. 1. Вхідження УРСР до складу СРСР. 2. Нова економічна політика, колективізація та індустріалізація в Україні. 3. Особливості розвитку правової системи УРСР в 1921-1929 рр. 4. Конституція УРСР 1929 р.	
		самостійна робота	2	1. «Політика військового комунізму», його наслідки для України. 2. Організація українських націоналістів та Акт ОУН про відродження Української держави. 3. Політика українізації та її наслідки. 4. Право власності в умовах НЕПу. 5. Податкова система 20-х років.	
13			4	Тема 13. Держава і право України в період тоталітарно-репресивного режиму (1930-1938 рр.)	

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
	1	лекція	2	Заняття 1. Держава і право України в період тоталітарно-репресивного режиму 1. Утвердження бюрократичної командно-адміністративної системи управління в СРСР та культ особи Й. Сталіна. 2. Індустріалізація і насильницька колективізація сільського господарства, їх законодавче забезпечення. 3. Зміни в соціально-класовій структурі суспільства. 4. Конституція УРСР 1937 р. та її декларативний характер. 5. Деформації у праві.	[1.1.] Ст. 209-260; [1.2.] Ст. 410-432, 462-485; [1.3.] Ст. 259-338.
	2	семінар	2	Заняття 2. Держава і право України в період тоталітарно-репресивного режиму 1. Державний устрій радянської України в 1930-1938 рр. 2. Надзвичайне законодавство радянської України 1930-1938 рр. 3. Зміст та значення Конституції УРСР 1937 року. 4. Розвиток основних галузей права в радянській Україні у 1930-1938 рр. 5. Особливості судово-правоохоронної системи радянської України в 1930-1938 рр.	[2.6.]; [2.10.], [2.12.]; [2.48.]; [2.50.].
14			4	Тема 14. Держава і право України в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)	
		самостійна робота	4	1. Приєднання західноукраїнських земель та Бессарабії до складу УРСР під час 2-ої Світової війни. 2. Перебудова державно-правового механізму УРСР в часи війни. 3. Державно-правові особливості німецького окупаційного режиму в Україні. 4. Спроби відродження української національної державності в умовах Другої світової війни.	[1.1.] Ст. 371-425; [1.2.] Ст. 486-540; [1.3.] Ст. 339-418. [2.20.]; [2.21.], [2.22.]; [2.48.]; [2.50.].
15			4	Тема 15. Українська держава та право в умовах неототалітарного радянського режиму (1946-1990 рр.)	
	1	лекція	2	Заняття 1. Державно-правовий розвиток УРСР після Другої світової війни (1946-1990 рр.). 1. Розвиток державної системи радянської України після 2-ої Світової війни (1946-1990 рр.). 2. Розвиток правової системи радянської України після 2-ої Світової війни (1946-1990 рр.).	[1.1.] Ст. 426-446; [1.2.] Ст. 541-611, [1.3.] Ст. 419-468. [2.20.]; [2.21.], [2.22.]; [2.48.]; [2.50.].

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять, завдань	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
	2	семінар	2	Заняття 2. Розвиток держави і права України після 2-ої Світової війни (1945-1990 рр.). 1. Розвиток державного устрою УРСР після 2-ої Світової війни. 2. Особливості другої кодифікації радянського права (сер. 50-х – 80-ті рр. XX ст.). 3. Зміст та значення Конституції УРСР 1978 р.	
		самостійна робота	2	1. Часи десталінізації (5 березня 1953 р. - 13 жовтня 1964 р.) 2. Доба застою (14 жовтня 1964 р. - лютий 1985 р.) 3. Перебудова (березень 1985 р. - 1990 р.).	
16			20	Тема 16. Держава і право України на сучасному етапі.	
	1	лекція	2	Заняття 1. Держава і право незалежної України. 1. Розпад СРСР та проголошення незалежності України. 2. Розгортання державних та правотворчих процесів в незалежній Україні. 3. Становлення основних галузей права України.	[1.1.] Ст. 371-477; [1.2.] Ст. 506-528, 541-640; [1.3.] Ст. 419-468. [2.20.]; [2.21.], [2.22.]; [2.48.]; [2.50.].
		індивідуальне завдання (реферат)	14	Виконання реферату за заданою тематикою	
	2	семінар	2	Заняття 2. Державне будівництва в незалежній Україні. 1. Проголошення незалежності України та створення СНД. 2. Конституційний процес в Україні. 3. Розвиток вітчизняної правової системи в сучасних умовах.	
		самостійна робота	2	1. Спроба державного перевороту у СРСР (ДКНС). 2. Результат історичного значення розпаду СРСР та утворення СНД 3. Головні кроки державного будівництва в перші роки незалежності 4. Основні положення Конституції України 1996 р.	
Диференційований залік			4		
Разом за II семестр			60		
Разом за I курс			120		
Усього за дисципліну			120		

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1.2. Базова

- 1.1. Музиченко П.П. Історія держави і права України: Навчальний посібник. – К.: Товариство «Знання», КОО, 2017. – 662 с.
- 1.2. Кульчицький В.С., Тищик Б.Й. Історія держави і права України. Академічний курс. – К.: Видавничий дім, 2016. – 622 с.
- 1.3. Трофанчук Г. Історія держави та права України / Вид. 3-тє, К.: Юрінком Інтер, 2019. 568 с.
- 1.4. Гончаренко В. Д. Історія держави та права України: Навчальний посібник, Харків: Право, 2013. 704 с.

1.3. Допоміжна

- 2.1 Антонович В. Б. Коротка історія Козаччини / В. Б. Антонович. К.: Україна, 2004.
- 2.2 Бойко І. Джерела права Галицько-Волинської держави (1199-1349 рр.) / І. Бойко / Вісн. Львів. ун-ту. Сер. юрид., 2006, Вип. 42. С. 59-65.
- 2.3 Бойко І. Й. Особливості вервних судів Галицько-Волинської держави (1199-1349 рр.) / І. Й. Бойко, М. М. Бедрій, Часопис Київ. ун-ту права, 2008, № 1. С. 32-35.
- 2.4 Бондаренко-Зелінська Н.Л. До питання про виникнення та розвиток інституту апеляції в Україні / Університетські наук. записки; Хмельниц. ун-т управління та права. 2007. № 1. – С. 117-130.
- 2.5 Боярська З.І Історія держави і права України. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. -К.: КНЕУ, 2001.
- 2.6 Бровар О. Особливості розвитку правової системи України в умовах тоталітарного режиму в 20-30 рр. ХХ століття / Правничий часопис Донец. ун-ту, 2008, № 2 (20), 2008. С. 94-100.
- 2.7 Вовк О. Й. Формування системи литовсько-руського права другої половини XV – початку XVI ст. / Бюл. м-ва юстиції України, 2008. № 9. С. 115-126.
- 2.8 Глуценко С. Становлення касації в Україні під владою двох імперій (XVIII-XIX століття) / Юридична Україна, 2009, № 11/12. С. 156-160.
- 2.9 Гончаренко В. Д. Право України в період нової економічної політики (1921-1929 рр.) / Правова система України: історія, стан та перспективи. у5 т., Т. 1.: Методологічні та історико-теоретичні проблеми формування і розвитку правової системи України, Х., 2008. С. 417-442.
- 2.10 Гончаренко В. Організація та діяльність Верховної Ради УРСР за Конституцією Української РСР 1937 р. / Вісн. Акад. прав. Наук України, 2007, № 4 (51). Х.: Право, 2007. С. 101-114.
- 2.11 Дашкевич Я. Українські землі в часах галицько-волинської державності (кінець X – середина XIV ст.) / Я. Дашкевич, Пам'ять століть, 2002, № 4. С. 3-21.
- 2.12 Ефіменко Т. Г. Радянська модернізація 1920-1930-х рр. / Укр. істор. журн., 2002, № 5 – С. 3-24.

- 2.13 Єфремова Н. В. Проблеми реформування законодавства про вибори в Австро-Угорській імперії на території Галичини та Буковини / Держава і право. Юрид. і політ. науки., Вип. 48, К.: Ін-т держави і права НАН України, 2010. С. 82-89.
- Кондратюк О. Правовий статус Галичини у складі Австро-Угорщини (1867-1918 рр.) / Вісн. Львів. ун-ту. Серія юрид. Вип. 40, 2004. С. 130-136.
- 2.14 Єфремова Н. В. Судова практика та її значення в історії розвитку литовсько-руського права у XVI ст. / Н. В. Єфремова. Право XXI століття: становлення та перспективи розвитку: зб. наук. праць Одес. нац. юрид. Акад.. Миколаїв, 2006. С. 72-74.
- 2.15 Журавель М. В. Основні риси та принципи судового процесу в Гетьманщині другої половини XVII століття / Бюл. М-ва юстиції України. 2012. № 1. – С. 33-40.
- 2.16 Заруба В. М. Держава і право Київської та Галицько-Волинської Русі (кінець VIII ст. – початок XIV ст.): Навчальний посібник. – Київ, 2007.
- 2.17 Заруба В. М. Історія держави і права України / В. М. Заруба, К.: Центр навч. літ., 2005.
- 2.18 Захарченко П. П. Історія держави і права України URL: http://sites.znu.edu.ua/ua_statehood_history/sereda/Microsoft_Word_-_zakharchenko_p__storVya_derzhavi_V_prava_ukra_ni.pdf
- 2.19 Іванов В. М.І. Історія держави і права України: Підручник. — К. : МАУП, 2007. — 552 с.
- 2.20 Історія держави і права України / за ред. А.Й.Рогожина. - Ч 1-2. Харків: Основа, 1993 р.
- 2.21 Історія держави і права України /Навчальний посібник. / За ред.: Кузьминець О., Калиновський В., Дігтяр П. Київ: Видавництво Україна, 2000 р.
- 2.22 Історія держави і права України Хрестоматія для студентів юридичних вузів та факультетів / За ред. О.О. Шевченко. Київ.:Вентурі, 1996 р.
- 2.23 Історія держави і права України. Курс лекцій / В. М. Щербатюк, П. П. Захарченко. Вид-во Фенікс, 2018. 496 с.
- 2.24 Історія держави і права України. Навчальний посібник. / ред.Кульчицький С.В., Настюк М.Т., Тищик Б.Й. Львів: Світ. 1996 р.
- 2.25 Історія держави і права України. Навчальний посібник: Ч.1 / Іванов В.М., Київ: МАУП, 2002. 264 с. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-80.html>
- 2.26 Історія держави і права України. Підручник для юридичних вищих навчальних закладів і факультетів.; у 2-х частинах. / За ред. А.Й.Рогожина. - Київ: Ін юре, 1996 р.
- 2.27 Історія держави і права України/ за ред. В.Г. Гончаренка, - Київ: Вентурі, 1996 р.
- 2.28 Історія держави і права України: підруч. / за ред. В. Я. Тація, А. Й. Рогожина, В. Д. Гончаренка. у 2-х т., Т. I., К. – 2003.
- 2.29 Історія держави і права України: Підручник.У 2-х т./ Ред. В.Я.Тацій. – К.: Ін Юре. т. 1. 2003.
- 2.30 Історія торгівлі, податків та мита / за ред. О. О. Дячко. Акад. митної служби України, 2007. С. 72-78.
- 2.31 Історія української конституції / Слюсаренко А.Г., Томенко М.В. Київ, 1993 р.
- 2.32 Конспект лекцій з «Історії держави та права України». Нац акад. внутрішніх справ. 2015. URL: <http://studies.in.ua/istorija-derzhavy-ta-prava-ukrainy-lekcija.html>

- 2.33 Конституційні акти України 1917-1920 рр. - Київ, 1992 р.
- 2.34 Кривцун І. С. Організація Запорізького козацтва – формування основ самоврядування в Україні / Вісн. Нац. ун-ту внутр. справ. Х., 2005. Вип. 29. С. 241-247.
- 2.35 Мельниченко О. Кодифікація звичаєвих норм на землях України (від найдавніших часів до кінця XVI ст.) / Сучасний вимір держави та права, Миколаїв, 2008. – С. 94-95.
- 2.36 Мікула О. Апарат управління Галичиною і Буковиною за австрійською конституцією 1867 року / Право України, 2002, № 5. С. 140-142.
- 2.37 Момотов В. В. Формирование русского средневекового права в IX – XIV вв. / В. В. Момотов, М.: Зерцало-М, 2003.
- 2.38 Навчально-методичний посібник для самостійної роботи і семінарських занять з навчальної дисципліни «Історія держави і права України» / упоряд. В. Д. Гончаренко, Є. О. Васильєв, В. М. Єрмолаєвтаін. – Х.: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2012. – 73 с. URL: http://www.nulau.edu.ua/materials/files/history_state_and_law/0008/01.pdf
- 2.39 Навчально-методичний посібник для самостійної роботи і семінарських занять з навчальної дисципліни «Історія держави і права України» / уклад.: В. Д. Гончаренко, Є. О. Васильєв, В. М. Єрмолаєвтаін. Х.: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2012. 73 с. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/456/1/NMP_0048.pdf
- 2.40 Обрусна С.Ю. Суд присяжних у суспільно-політичній думці другої половини XIX ст. та у світлі судової реформи 1864 року / Університетські наук. записки: Хмельниц. ун-т управління та права, 2009, № 1. С. 34-37.
- 2.41 Правовий звичай як джерело українського права IX-XIX ст. / за ред. І.Б. Усенка, К., 2006.
- 2.42 Савуляк Р. Організація, структура та правовий статус органів прокуратури Російської імперії за судовою реформою 1864 р. в українських губерніях / Вісн. Львів. ун-ту. Сер.: юрид., 2009, Вип. 48. С. 60-65.
- 2.43 Страхов М. М. Право в українських землях підчас їх перебування у складі Польщі, Литви і Речі Посполитої (кінець XIV – перша половина XVII ст. / Правова система України: історія, стан та перспективи. у 5 т., Т. 1. Методологічні та історико-теоретичні проблеми формування і розвитку правової системи України. Х.: Право, 2008. С. 233-250.
- 2.44 Страхов М. М. Право України в період тоталітарно-репресивного режиму 1929-1939 рр. / Правова система України: історія, стан та перспективи, у 5 т., Т.1.: Методологічні та історико-теоретичні проблеми формування і розвитку правової системи України, Х.: Право, 2008. С. 443-455.
- 2.45 Терлюк І. Я. Історія держави і права України: навч. по-сіб. / І. Я. Терлюк, Львів. держ. ун-т внутр. Справ, К.: Атіка, 2011.
- 2.46 Тетарчук І.В. Історія держави і права України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів, Вид-во ЦУЛ, - 2016 - 214 с.
- 2.47 Хрестоматія з історії держави і права України / заред. В. Д. Гончаренка. – К., 2003.
- 2.48 Хрестоматія з історії держави і права України. У 2-х т. / упоряд. В.Д. Гончаренко, А.Й. Рогожин, О.Д. Святоцький. Київ, 1997 р.

2.49 Юшков С. В. Русская Правда: происхождение, источники, ее значение / Антологія укр. юрид. Думки, у 10 т., К., 2002, Т.2: Історія держави і права України: Руська Правда. – С. 521-550.

2.50 Яценко О. Розвиток інституту співучасті в деяких «державних злочинах» у період від «Руської правди» до Литовських Статутів / Підприємництво, госп-во і право, 2011, № 9. – С. 135-138.

4. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ (ІНТРАНЕТІ)

Офіційний веб-сайт Верховної Ради України <http://portal.rada.gov.ua>

Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України <http://kmu.gov.ua>

Офіційний веб-сайт Адміністрації державної прикордонної служби України <http://dpsu.gov.ua/ua/>

Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)» <http://www.nau.ua>

ОЦІНЮВАННЯ

Поточне рубіжне та підсумкове оцінювання здійснюється відповідно до положення https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/polozh-otsinka-2020-_12.01.-.pdf.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

Середовище в аудиторії є творчим, відкритим до конструктивної критики.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він/вона відпрацьовують навчальні питання та завдання в часи самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни обов'язково звітують про опанування ними навчального матеріалу. Курсанти, які пропустили більше 30% з тих занять, де було передбачено оцінювання, одержали середньоарифметичну з поточних оцінок нижче 2,60, тобто менше 70% позитивних оцінок від загальної кількості, не відзвітували за індивідуальну та самостійну роботу, до семестрового контролю не допускаються.

У разі коли студент не виконав умови допуску до складання семестрового контролю, завчасно, але не пізніше трьох робочих днів до складання семестрового контролю, рішенням кафедри йому встановлюється індивідуальний термін ліквідації заборгованості. Якщо студент не ліквідує заборгованість у визначений кафедрою термін, то він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни і в відомості обліку успішності, в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «незадовільно» за національною шкалою, 50 балів за 100-бальною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС. При повній відсутності позитивних поточних оцінок, за визначені звітності, і не ліквідації заборгованості у визначений кафедрою термін студенту курс з навчальної дисципліни не зараховується і в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «недопущений» за національною шкалою, 17 балів за 100-бальною шкалою і F за шкалою ЄКТС. В такому випадку студент представляється на засідання Вченої ради факультету, академії і йому пропонується пройти повний курс повторно. У разі відмови розглядається питання про його відрахування з академії.

Дотримання академічної доброчесності

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу)

діяльність;

- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.

Нормативно-правове забезпечення: <https://nadpsu.edu.ua/osvita/normatyvno-pravove-zabezpechennia/>.

Додаток А
Методи навчання та методи контролю навчальних досягнень

Шифр	Метод навчання
1. Словесні методи	
МН 1.1	Лекція
МН 1.2	Розповідь
МН 1.3	Пояснення
МН 1.4	Бесіда
МН 1.5	Інструктаж
МН 1.6	Дискусія
МН 1.7	Диспут
2. Наочні методи	
МН 2.1	Демонстрація
МН 2.2	Ілюстрація
МН 2.3	Спостереження
3. Практичні методи	
МН 3.1	Лабораторна робота
МН 3.2	Практична робота
МН 3.3	Пробні вправи
МН 3.4	Творчі вправи
МН 3.5	Усні вправи
МН 3.6	Практичні вправи
МН 3.7	Графічні вправи
МН 3.8	Технічні вправи
МН 3.9	Групові вправи
4. Методи самостійного та індивідуального навчання	
МН 4.1	Рецептивний
МН 4.2	Репродуктивний
МН 4.3	Евристичний
МН 4.4	Дослідницький

Шифр	Метод контролю навчальних досягнень
1. Попередній контроль	
МК 1.1	Вибірковий усний
МК 1.2	Фронтальний письмовий
МК 1.3	Фронтальний тестовий
МК 1.4	Фронтальний проблемний
2. Поточний контроль	
МК 2.1	Вибірковий усний
МК 2.2	Колоквіум
МК 2.3	Контрольна робота
МК 2.4	Тестування
МК 2.5	Захист звіту з лабораторної роботи
МК 2.6	Захист звіту з практичної роботи
МК 2.7	Індивідуальна розрахункова робота
МК 2.8	Реферат
3. Рубіжний контроль	
МК 3.1	Фронтальний письмовий
МК 3.2	Фронтальний тестовий
МК 3.3	Фронтальний проблемний
4. Підсумковий контроль	
МК 4.1	Усний
МК 4.2	Письмовий
МК 4.3	Тестовий
МК 4.4	Проблемний